

Zbývá tudíž jako skutečně daná již jen výpověď daná Josefu P-ovi, o níž má být rozhodnuto, zda byla dána řádně a zůstává účinnou. Na otázku tu nutno odpovědětí záporně. Nájemníky byli manželé Josef a Anna P-ovi. O b a b y l i s p o l e č n ě smluvní stranou, jež sjednala se žalobci nájemní smlouvu. Může proto výpověď ze smlouvy býti dána zase jen jim oběma společně a nikoli jen jednomu z nich. Poctivý výklad smluvní vůle stran (§ 914 obč. zák.) nedovoluje jiný závěr než ten, že manželé nájemní smlouvu sjednavší smlouvu sjednali jako jednotná strana smluvní, že práva z ní plynoucí příslušela jim společně a nedílně, takže měla příslušet oběma anebo žádnému z nich a že smlouva neměla nabýti nebo pozbyti účinku jen pro jednoho z nich bez druhého. To je samozřejmé při oněch nájemních smlouvách, kde se nájemníci co do osobních anebo hospodářských vlastností nezbytných pro řádné plnění nebo zužitkování nájemní smlouvy navzájem doplňují. Musí to však platiti — pokud není nic jiného ujednáno — pro všechny nájemní smlouvy, protože otázka společného setrvání v nájemní smlouvě společně sjednané anebo rozvázání tohoto společenství jest otázkou vnitřního poměru nájemníků, v něž pronajímatel není oprávněn rušivě zasahovati. Proto nelze ani výpovědi proti Josefu P-ovi, o níž tu v pravdě jediné již jen jde, přiznati účinnost a ji zachovati v platnosti, nýbrž bylo obnoviti rozsudek prvního soudu, zrušující i ji. V těchto mezích bylo dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. uznati za správný a dovolání pro mylné právní posouzení věci vyhověti.

Čís. 7324.

Pojišťovací smlouva.

Předpis § 132 poj. řádu, podle něhož nabývá třetí osoba, v jejíž prospěch bylo pojištění uzavřeno, práva na plnění pojistitelovo teprve nastoupením pojistného případu, platí pro každý způsob životního pojištění. Pojistník jest oprávněn až do nastoupení pojistné příhody bez souhlasu pojistitelova nakládati s nárokem z pojišťovací smlouvy mezi živými i na případ smrti. Byla-li pojistka dána pojistitelem do zástavy a nabyli-li věřitel věcného práva zástavního před dostavením se pojistné příhody, nemohlo toto právo nastoupením pojistné příhody býti ani zrušeno ani změněno.

Nabytí práv obmyšleného z pojišťovací smlouvy na plnění pojistitelovo z důvodu, že se obmyšlený dočkal pojistné příhody, není totožné s právem pojistníkovým na pojistku do doby, dokud se pojistná příhoda nedostavila.

(Rozh. ze dne 14. září 1927, Rv II 533/27.)

V exekuční věci žalovaného pivovaru proti pozůstalosti po Amalii M-ové byla zabavena pojistka zemské životní pojišťovny. Žalobou, o níž tu jde, domáhali se nezletilí žalobci na žalovaném pivovaru, by bylo uznáno právem, že pojistka jest vlastnictvím žalobců a že exekuce na ni žalovaným vedená jest nepřipustna. Procesní soud první

stolice žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d vyhověl odvolání potud, že uznal právem, že pojistka přísluší žalobcům, zamítl však žalobu, že exekuce na pojistku jest nepřipustna. D ů v o d y: Žalobní prosba zní takto: a) pojistka Zemské životní pojišťovny ze dne 19. září 1918 na 10.000 Kč patří žalobcům, b) exekuce vedená u okresního soudu v P. na tuto pojistku je nepřipustna, a má tato exekuce býti zrušena. Odvolací stolice přezkoumává správnost rozsudku první stolice podle obou částí žalobní prosby: a) Touto žalobou odporuje žalující strana přípustnosti exekuce, poněvadž exekucí jsou dotčena práva žalobců na zabavenou pojistku Zemské životní pojišťovny. Této části žaloby nebylo lze vyhověti. Podle § 148 zákona o poj. smlouvě ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. zabavují se nároky z pojistky doručením exekučního povolení pojišťovateli (§ 294 ex. ř.), svědčí-li však pojistka majiteli nebo doručiteli, podle § 296 ex. ř. V tomto případě jde o pojistku ve prospěch určitých osob (nezl. Karla, Hermíny a Vlasty M-ových). Tato pojistka mohla proto býti zabavena jen podle zásad exekuce na pohledávky (§ 294 ex. ř.). V odporu s tím předpisem byla v tomto případě žalovanou stranou exekuce vedena na pojistku zabavením pojistky, tedy podle předpisů o zabavení věci. Nemá tedy podle předpisů exekučního řádu a podle § 148 zák. o poj. smlouvě toto zabavení právních účinků. Práva žalobců na pojistku Zemské životní pojišťovny nebyla tímto exekučním úkonem dotčena. Je tedy žaloba o nepřipustnost exekuce podle § 37 ex. ř. bezvýsledna. b) 1. Žalující strana v tomto případě žádá současně zjištění, že sporná pojistka Zemské životní pojišťovny patří žalobcům. Proti přípustnosti této části žaloby nebylo žalovanou nic namítáno. Je to samostatná žaloba zjišťovací. Odpor podle § 37 ex. ř. nepředpokládá zjištění takového právního poměru. Odvolací stolice není proto oprávněna, přezkoumávati z úřední moci přípustnost této části žaloby. 2. Ve věci samé bylo žalobě vyhověti. Pojistka má nepopřeně tuto doložku: »V případě dřívějšího úmrtí pojištěné má pojištěný obnos býti vyplacen dětem pojištěné Karlu, Hermíně a Vlastě.« Je to pojištění ve prospěch osob třetích. Zákon nežádá, by osoba obmyšleného byla určitým způsobem naznačena. 3. Obmyšlení nebyli v tomto případě jako smluvní strany k pojišťovací smlouvě přibráni. Rovněž nevzdala se pojištěná osoba (Amalie M-ová) v tomto případě svého zákonného práva odvolati obmyšlené (§ 132 poj. zák.). Pouhá doložka, jež pojmenuje pouze obmyšleného, nedává podle zákona o pojišťovací smlouvě obmyšleným pevného práva na pojištěný peníz. Pojištěná osoba (Amalie M-ová) zůstává přes to jediné oprávněna ze smlouvy pojišťovací. Pojištěná má právo místo obmyšlených ustanoviti někoho jiného, rovněž může pojistku dáti do zástavy; věřitelé pojištěné osoby mohou zabaviti nároky z této pojistky. Jinými slovy: Obmyšlený má na základě pouhé doložky o obmyšlení pouze čekatelství (vyhlídku nikoliv však pevný nárok na pojištěný peníz). Naproti tomu nastává podstatná změna v právním postavení obmyšleného dostavením se pojistné příhody. Od té doby má obmyšlený pevné právo na pojištěný peníz na základě pojišťovací smlouvy (jako vlastní právo, nikoli jako právo odvozené od pojištěné osoby) srovnej: Ehrenzweig, Soustava

II./1 str. 553 a vysvětlivky k zákonu o poj. smlouvě str. 163). V tomto případě dožili se obmyšlení (žalobci Hermína a Karel M-ovi) pojistné příhody (smrti pojištěné osoby). Mají tedy na základě vlastního práva nárok na veškerá práva z pojišťovací smlouvy. Nezl. Vlasta M-ová zemřela, než nastala pojistná příhoda. Neměla proto práva na pojištěný peníz; neboť právo na plnění pojišťovací smlouvy nastává teprv do-
stavením se pojistné příhody.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalobců; k dovolání žalovaného změnil napadený rozsudek v ten rozum, že obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Dovolání žalobců směřuje proti té části rozsudku odvolacího soudu, již byla částečně zamítnuta jejich žaloba, totiž na uznání, že exekuce vedená žalovaným na pojistku tam blíže naznačenou je nepřipustná, a uplatňuje jako důvody rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení věci (čís. 3 a 4 § 503 c. ř. s.). Poněvadž i v této části byla žaloba zamítnuta již rozsudkem prvního soudu, měl výrok napadeného rozsudku znít správně tak, že se potud nevyhovuje odvolání žalobců. Dovolání žalovaného, uplatňující tytéž dva dovolací důvody, napadá rozsudek odvolacího soudu v odst. 1., jímž byl částečně změněn rozsudek prvního soudu a bylo uznáno, že pojistka patří žalobcům. Dovolání žalovaného, jež důvod rozporu se spisy vůbec neprovádí, jest opodstatněno, pokud vytýká, že spor nebyl správně rozhodnut po právní stránce. Bylo zjištěno, že se pojišťovna zavázala při úmrtí Amalie M-ové vyplatiti pojištěný kapitál majiteli pojistky, jež byla opatřena doložkou ve prospěch dětí Amalie M-ové. Podle § 132 poj. řádu nabývá třetí osoba, v jejíž prospěch bylo pojištění uzavřeno (obmyšlený), práva na plnění pojistitelovo teprve nastoupením pojistného případu. To platí pro každý způsob životního pojištění, neboť je v záměru pojistníkově, by především sobě samému získal majetkový předmět. Obmyšlený je pouze v postavení čekatele a nabývá práv z pojišťovací smlouvy teprv, až nastala pojistná příhoda, leda že, jak praví zákon, smlouva stanoví něco jiného, na příklad, že třetí osoba byla přibrána jako spolusmluvník neb že pojistník se vzdal práva odvolati doložku v její prospěch znějící, že nárok z pojistky jí postoupil neb pojistku jí odevzdal ve vlastnictví. Při pojištění kapitálovém pak zejména se předpokládá, že pojistníkovi je vyhrazeno právo, až do nastoupení pojistné příhody bez souhlasu pojistitelova nakládati s nárokem z pojišťovací smlouvy mezi živými i na případ smrti, tudíž i na místě obmyšleného ustanoviti jiného nebo doložku vůbec odvolati, třebaže smlouva již původně byla uzavřena na prospěch určité třetí osoby, a podle § 147 poj. řádu jsou to věřitelé pojistníkovi, kteří vedou exekuci na jeho majetkoprávní nároky z pojišťovací smlouvy, pokud může takto s nimi nakládati. Odvolací soud zjistil dále, že žalobci nebyli přibráni k pojišťovací smlouvě jako smluvní strana a že Amalie M-ová se nevzdala práva odvolati doložku v jejich prospěch znějící. Potud tedy správně uvádí rozsudek odvolacího soudu,

že žalobci měli až do doby, než nastala pojistná příhoda, toliko naději na právo z pojišťovací smlouvy a že Amalie M-ová mohla též pojistku dát do zástavy, neboť, jak plyne z dalšího zjištění, nebyla ani pojistka žalobcům do vlastnictví odevzdána. Ovšem žalobci, v jejichž prospěch zní doložka na pojišťovací smlouvě, dočkali se pojistné příhody a nabýli tedy veškerých práv z pojišťovací smlouvy. Ale byla-li pojistka, jak nesporně, dána ještě Amalii M-ovou do zástavy žalovanému za jeho pohledávku proti ní, což se mohlo, jak i odvolací soud připouští, státi právně účinným způsobem, a nabyli-li žalovaný ještě před dostavením se pojistné příhody věcného práva zástavního, nemohlo již toto právo nastoupením pojistné příhody býti ani zrušeno ani změněno a žalobci nabyli majetkových práv z pojistky jen se zachováním tohoto práva, jež pak žalovaný uplatnil ve smyslu § 461 obč. zák. Odvolací soud, dospěv k názoru, že žalobci dostavením se pojistné příhody nabyli práva na plnění ze smlouvy, nemohl z toho vyvoditi, že pojistka v době, kdy ji Amalie M-ová dala žalovanému do zástavy, patřila a dosud patří do vlastnictví žalobců, neboť toto zjištění mělo jim býti jen prostředkem pro ostatní část žaloby, podle níž má býti vyslovena nepřipustnost vedení exekuce na pojistku. Nabytí práv obmyšleného z pojišťovací smlouvy na plnění pojistitelovo z důvodu, že se obmyšlený dočkal pojistné příhody, není totožné s právem pojistníkovým na pojistku do doby, dokud pojistná příhoda se nedostavila. Správně proto rozhodl soud první stolice, zamítнув i tu i onu část žaloby, neboť zamítnutí části druhé plyne nutně ze zamítnutí části první a je úplně zbytečné zabývat se přezkoumáváním, zda jest správným názor odvolacího soudu, že exekuce na pojistku nemůže z toho důvodu býti uznána nepřipustnou, poněvadž exekuce, jak ji vedl žalovaný, nemohla se svými účinky ani dotknouti práv žalobců. Nejsou tu tedy předpoklady pro žalobu ve smyslu § 37 ex. ř. Bylo proto oprávněnému dovolání žalovaného vyhověno, neodůvodněné dovolání žalobců však zamítnuto.

Čís. 7325.

Předpisem čl. 229 obch. zák. jest pouze pro zastupování akciové společnosti na venek a pro spolupůsobení členů představenstva při výkonu této zástupčí moci ustanoveno, že o tom rozhoduje napřed společenská smlouva, pak zákon, není jím však stanoveno, že společenská smlouva může pro styk na venek určití závazným způsobem, v jaké formě smí představenstvo svou vůli za společnost projevovati. Ústní smlouva není pro společnost nezávaznou již proto, že se stala jen ústně, ač stanovy předpisovaly podpisy určitých osob.

(Rozh. ze dne 15. září 1927, Rv I 413/27.)

Žalobě firmy proti akciové společnosti o zaplacení kupní ceny za dodaný skleník procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.